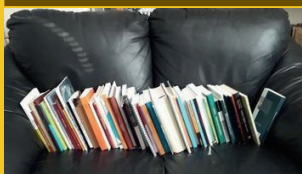

Timo Montonen

Kirjallisuutta Parkinsonin taudin valossa ja varjossa

Kirjallisuutta
Parkinsonin taudin
valossa ja varjossa

Timo Montonen

Kirjallisuutta

Parkinsonin taudin
valossa ja varjossa

2., korjattu ja täydennetty laitos

© 2022 Timo Montonen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-6725-2

Sisällysluettelo

<i>Johdanto</i>	8
<i>Martti Leppänen: Ollaan ihmisiksi</i>	24
<i>Martti Leppänen: Miksikirja</i>	25
<i>Timo Montonen: Sinisilmä</i>	27
<i>Israel Robledo: The Day I Found Out Why</i>	30
<i>Timo Montonen: Kaksitoista aamua</i>	32
<i>Jussi Kivimäki: Minä, Parkinson ja Toyota</i>	35
<i>Jussi Kivimäki: Mr. Parkinson ja muita juttuja</i>	37
<i>Timo Montonen: Kirjoittajan kirja</i>	38
<i>Jukka Tahvola: Elämäni herra Parkinsonin kanssa</i>	41
<i>Timo Montonen: Verkko-opiskelijan opas</i>	42
<i>Minun tarinani</i>	44
<i>Timo Montonen: Kirjoita tarinasi</i>	46
<i>Helena Laiho: Sairas vaimo</i>	47
<i>Timo Montonen: Kirjoittajan kirja</i>	50
<i>Timo Tissari: Särkynyt särjetty sydämeni</i>	52
<i>Timo Tissari: Sikin sokin</i>	53
<i>Timo Tissari: Sanat suoraan sydäimestä</i>	54
<i>Timo Montonen: Sadie Q</i>	56
<i>Seppo Nieminen: Sepposen selällään</i>	62
<i>Timo Montonen: Parempaan elämään</i>	64
<i>Iiro Viinanen ja Esko Seppänen: Vasen oikea, oikea vasen</i>	66
<i>Timo Montonen: Minulla on Parkinson ja olen ylpeä siitä</i>	68
<i>Kaarina Luoto: Parkinson ja minä</i>	71

<i>Timo Montonen: Eturivin kirjailija</i>	<i>72</i>
<i>Ulla-Maija Bütt: Anna aikaa</i>	<i>75</i>
<i>Timo Montonen: Tuuli tulee kaukaa</i>	<i>77</i>
<i>Jussi Pollari: Kynä, paperi ja Jussi.....</i>	<i>78</i>
<i>Timo Montonen: Kirjoittajan kirja nro 3.....</i>	<i>80</i>
<i>Seija-Liisa Neuvonen: Parkkis.....</i>	<i>81</i>
<i>Timo Montonen: Kirjoita elämäntarinasi</i>	<i>83</i>
<i>Eeva Sollo: Sivujuonteena Parkinson.....</i>	<i>86</i>
<i>Eeva Sollo: WÄY.....</i>	<i>87</i>
<i>Eeva Sollo: Pieni surullinen kirja</i>	<i>88</i>
<i>Timo Montonen: Aikeita ja tunteita.....</i>	<i>89</i>
<i>Nan Little: If I Can Climb Mt. Kilimanjaro, Why Can't I Brush My Teeth?.....</i>	<i>90</i>
<i>Timo Montonen: Kuka pelkää Parkinsonia.....</i>	<i>92</i>
<i>Alice Lazzarini: Both Sides Now.....</i>	<i>94</i>
<i>Timo Montonen: Who's Afraid of Parkinson's?</i>	<i>96</i>
<i>1 hour more</i>	<i>98</i>
<i>Jouko Kirjonen: Ketju on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki.....</i>	<i>99</i>
<i>Timo Montonen: Palmenian kirjoittajakoulutuksen tuho.....</i>	<i>100</i>
<i>Olli Soininen: Elämän ja elämän kysymys</i>	<i>102</i>
<i>Olli Soininen: Rotan hauta, Kohtumiehiä ja muita kertomuksia</i>	<i>104</i>
<i>Timo Montonen: Alkukuva.....</i>	<i>106</i>
<i>Kari Aho: Matkakumppanina Parkinson</i>	<i>107</i>
<i>Timo Montonen: Kirjailijan matkapäiväkirja</i>	<i>110</i>
<i>George L. Johnston: The Unexpected Journey</i>	<i>112</i>
<i>Oiva Goes USA</i>	<i>114</i>

<i>Sirpa Nurmi: Wellamo-legenda</i>	<i>120</i>
<i>Timo Montonen: Sillanpäässä Taataa katsomassa</i>	<i>122</i>
<i>Hannele Könönen: Riisuttu nainen</i>	<i>123</i>
<i>Timo Montonen: Hermes ihmisten tiellä.....</i>	<i>125</i>
<i>Kirsi Blomberg: Tärinää hyytelössä</i>	<i>130</i>
<i>Timo Montonen: Rakkautemme värinä</i>	<i>132</i>
<i>Ilkka Suikkari: Lähes täydellinen muistinmenetys.....</i>	<i>134</i>
<i>Timo Montonen: Muisti kirjaan</i>	<i>136</i>
<i>Satu Hautamäki: Pieni kyynel.....</i>	<i>137</i>
<i>Timo Montonen: Kirjailijan astalo</i>	<i>138</i>
<i>Maisa Hakamäki: Elämää, rakkautta ja haavekuvia</i>	<i>141</i>
<i>Maisa Hakamäki: Jokaisena päivänä.....</i>	<i>142</i>
<i>Maisa Hakamäki: Sinut Parkinsonin taudin kanssa</i>	<i>144</i>
<i>Timo Montonen: Oivan kymppi</i>	<i>145</i>
<i>Marjatta Yli-Olli: Almallla on kaikki oorait</i>	<i>148</i>
<i>Marjatta Yli-Olli: Norhan flikka</i>	<i>150</i>
<i>Marjatta Yli-Olli: Järvi näkyy!.....</i>	<i>151</i>
<i>Marjatta Yli-Olli: Muistojen sillalla.....</i>	<i>152</i>
<i>Timo Montonen: Julkaisemattomien kirjojen kirjasto.....</i>	<i>153</i>
<i>Vielä on elämänviivaa jäljellä.....</i>	<i>156</i>
<i>Timo Montonen: Kirjailijan elkeitä</i>	<i>158</i>

Johdanto

Niitä alkaa saapua eri puolilta Suomea ja ulkomaita myöten, Ruotsista ja Yhdysvalloista. Ilmoituksia saapuvasta lähetyksestä ropisee kännykkään. Postifirmojen autot pysäköivät jalkakäytävälle rapun eteen. Puhelin hälyttää. Askeleet tömisevät portaikossa. Postiluukku kolisee. Ovikello soi. Avaan kuoria. Avaan laatikoita. Kirjoja. Kirjoja. Ne tuoksuvat hienoisesti vanhalta paperilta, lyijykynän pureskelulta päältä, sammaloituneelta kiveältä, mullalta, musteelta, krysanteemikimpulta, liimalta. Ne tuoksuvat elämisen tuoksulta, joka jää käytössä hioutuneeseen kirjoituspulpettiin, upottavaan lukunojatuoliin, tahraisiin kirjan-

kansiin, läikikkäisiin sivunreunoihin. Ne tuoksuvat lihapasteijan mausteseokselta, oluen makeantylpältä lemulta, kypsältä mustuneelta banaanilta. Ne tuoksuvat huokosista tihkuvalta väkevältä seokselta, lääkkeiden ryydittämältä hieltä, jotkut väittävät sitä porukkamme ominaishajuksi, vaikka moni meistä ei itse sitä pysty haistamaan. Meitä nimitäin yhdistää paitsi kirjan tekeminen myös häiritsevä, etenevä ja parantumaton liikehäiriösairaus, Parkinsonin tauti, jonka oireistoon kuuluu hitauden, jäykkyyden ja vapinan lisäksi muita vaivoja, ummetuksesta hajuaistin heikkenemiseen. Istutan ne sohvalla, vississä järjestyksessä. Istutan ne kahdenistuttavalle mustalle nahkamööpelille, johon sairautensa hoikistamat nälkätaiteilijatkin mahtuisivat sopuisasti vierä viereen. Omat kirjani istutan niiden väliin. Jos olisin kirja, tuntsin reiteni, kylkeni ja käsivarteni painuvan lämpimästi niiden reisiä, kylkiä ja käsivarsia vasten. Tässä yhteisyydessä on luontevaa jutella jokaisen kanssa, keskustella kirjoistamme, joita olemme julkaisseet yhteensä yli kuusikymmentä, ja antaa kirjojemme

keskustella keskenään, siitähän tässä perimmiltään on kyse, kirjoista ja kirjailijakuvista.

Kirjan tarkoitus

Tällä kirjalla on käytännöllinen tarkoitus – lähtökohdaisesti. Luetteloin ja kuvaan kirjat jotka kuuluvat Parkinson-kirjallisuuden kokoelmaani. Haluan siis tehdä kirjakatsauksen, esitellä Parkinsonin tautiin liittyviä kirjoja – tietokirjoja, runokokoelmia, pitkää ja lyhyttä proosaa – ja niiden muassa omaa tuotantoani. Saadessani Parkinsonin taudin diagnoosin olin julkaissut kaksi kirjaa, diagnoosin jälkeen julkaisemieni kirjojen määrä lähenee kolmeakymmentä. Suurimman osan tuotantoani olen siis kirjoittanut ja julkaissut Parkinsonin taudin valossa ja varjossa.

Käytännöllisen tarkoituksen lisäksi kirjalla on toinen tehtävänsä, pyrkimys tarkastella ilmiötä, joka on havaittavissa monin ryppäin kirjallisen kentän laitamilla, sirpaloituneissa lukijakunnissa: harrastelijakirjailijoiden ilmaantuminen jakamaan

kirjallisuuden lukijoiden huomiota. Tarkoitukseni on nousta ilmiön yläpuolelle, katsoa kauempaa, sanoa jotain yleispätevää tällaisesta pienen osayleisön kirjallisuudesta, joka käsittelee hyvin erityistä aihetta, tässä tapauksessa Parkinsonin tautia. Haluan myös astua askeleen pidemmälle, etsiä ja näyttää kirjallisten teostemme suhteita toisiinsa, vaikutuksia ja viittauksia. Kirjoja lukemalla ja kuvaamalla etsin yhteyksiä, yhtäläisyyksiä ja eroja niin meidän kirjailijoiden kuin kirjojemme välillä. Useimpien kirjoittajien kanssa olen ollut yhteydessä. Tavannut tapahtumissa, juhlissa, tilaisuuksissa. Nähnyt naamakkain tai pitänyt yhteyttä sosiaalisessa mediassa. Sähköpostailnut, soitellut, tekstailnut. Kaikkien kanssa olen vaihtanut ajatuksia – kirjojen sivuilla. Muutaman tiedän jo kuolleen, ja tätä kirjoittaessani olen juuri kolme tuntia sitten saanut tietää poisnukkuneesta, mutta yhtä kaikki – kutsu käy kaikille. Kirjoissamme olemme kuolemattomia. Siksi tässä kirjassa ei tehdä eroa elävien ja kuolleiden välillä. Kirjat elävät.

Miltä Parkinsonin tauti tuntuu?

Miltä tuntuu olla Parkinson-potilas? Tätä sain tehtäväkseni miettiä, kun minua pyydettiin pitämään puheen-
vuoro eduskunnan Kansalaisin-
fossa ”Parkinsonin tauti ja pitkä-
aikaissairauksien hoitopolut” -ti-
laisuudessa. Vastaan kysymyk-
seen myös tässä niitä lukijoita
ajatellen, joille tauti ja sen hoito
ei ole tuttu. Niin, miltä tuntuu?
Tauti on niin monimuotoinen,
että on vaikeaa tiivistää vas-
tausta yhteen sanaan. Epätoivoi-
selta? Ei. Epämääräiseltä? Ehkä.
Epäreilulta... Kyllä! Hakeuduin
käsioireiden vuoksi työterveys-
lääkärin vastaanotolle 47 vuoden
iässä. Magnesiumkuuri ei autta-
nut, ja vuoden kuluttua, syksyllä
2005, sain lähetteen neurologille
ja saman tien Parkinsonin taudin
diagnoosin, nuorena miehenä;
Parkinsonin tautiin sairastutaan
keskimäärin 62-vuoden iässä. Tä-
mähän tunnetaan vanhojen
miesten tautina. Olen siis tallan-
nut Parkinsonin taudin sävyttä-
mää Via Dolorosaa, Kärsimysten
tietä, jo 17–18 vuotta; vuosiin on

kyllä kuulunut monia ilon hetkiä-
kin.

Parkinson-diagnoosi on shokki.
Äkkiä on uhattuna paitsi terveys,
myös toimintakyky, työ, ura,
perhe, talous. Koko jäljellä oleva
elämä. Pitkät näkymät tulevai-
suuteen romahtavat. Edessä on
vain mustaa. Ei ole ihme, jos mie-
leen hiipii ajatus, että kunpa tauti
etenisi nopeasti ja kuolisi pois ki-
tumasta. Etenevän ja parantu-
mattoman sairauden alkuvai-
heessa on olennaista se, miten
henkinen puoli kestää tiedon en-
nenaikaisesta ruumiin rapautu-
misesta. Vaikka Parkinsonin tauti
on liikehäiriösairaus, se rasittaa
myös mieltä ja mielialaa. Neuro-
logi, jonka vastaanotolla kävin
ensimmäiset vuodet, oli tarkkaa-
vainen ja määräsi minulle masen-
nuslääkityksen, kun kerroin li-
sääntyneestä onnettomuus-
alttiudesta ellei peräti onnetto-
muushakuisuudesta – esimer-
kiksi työnsin leivänpaahtimeen
suuren haarukan ja kytkin virran,
viaton tarkoitus oli irrottaa ju-
miutunut leipäviipale. Haarukka
lensi monen metrin päähän. En
ole sairauteni taivalta ajatellut
hoitopolku-käsitteellä. ”Hoito” –

"Tällä kirjalla on lähtökohtaisesti käytännöllinen tarkoitus. Luetteloin ja kuvaan kirjat jotka kuuluvat Parkinson-kirjallisuuden kokoelmaani. Haluan siis tehdä kirjakatsauksen, esitellä Parkinsonin tautiin liittyviä kirjoja (tietokirjoja, runokokoelmia, pitkää ja lyhyttä proosaa) ja niiden muassa omaa tuotantoani. Saadessani Parkinsonin taudin diagnoosin olin julkaissut kaksi kirjaa, diagnoosin jälkeen julkaisemieni kirjojen määrä lähenee kolmeakymmentä. Suurimman osan tuotantoani olen siis kirjoittanut ja julkaissut Parkinsonin taudin valossa ja varjossa." Timo Montonen

BoD

9 789528 067252